

Δύο Ἑλληρες
ἀπό τῆ Βυζαντινῆ
Θεσσαλονίκης

«Οὐράριοι προστάτες ὅλης τῆς Εὐρώπης»

«Λύχνοι περιφανεῖς τῆς θείας φωταυγείας,
λαοῖς ἐσκοτισμένοις, ὁμοῦ σὺν Μεθοδίῳ,
Κύριλλε, ἀνεδείχθητε»
(Ἀπόστιχον)

Κατὰ τὸν ἕνατο αἰῶνα μετὰ Χριστόν, ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Μιχαήλ τοῦ Τρίτου (842-867 μ.Χ.) καὶ μέ τὴν ἐμπνευσμένη καθοδήγησι τοῦ σοφοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως, Μεγάλου Φωτίου (810-893 μ.Χ.) ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος κατόρθωσαν νὰ μεταδώσουν τὸ Ἱερό Φῶς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν ἑλληνικὴ γραμματεία στοὺς σλαβικοὺς λαοὺς, κυρίως, καὶ ν' ἀνοίξουν νέους ὁρίζοντες στὴν πνευματικὴ πορεία τῆς Εὐρώπης. Γιὰ τὴν πιὸ ἀποτελεσματικὴ, μάλιστα, ἐπιτυχία τοῦ ἔργου τους αὐτοῦ, τὰ δύο ἀδελφία, μοναχοί, ἔμαθαν τὴ λαβικὴ γλῶσσα καὶ μ' αὐτὴ δημιούργησαν μιὰ εἰδική γραφὴ, τὴν ὀνομαζόμενὴ «Γλαγολιτικὴ Γραφή» ἢ «Σλαβονικὸ Ἀλφάβητο», μέ τὴν ὁποία κατόρθωσαν νὰ μεταφράσουν καὶ νὰ κηρύξουν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἑλληνικὴ σοφία. Νὰ κάνουν γνωστὸ τὸ φῶς

τῆς ἀλήθειας καί τῆς ζωῆς σέ ἄνθρώπους πού βρίσκονταν, τότε, κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ φόβου τῆς εἰδωλολατρίας, τῶν προλήψεων καί τοῦ σκότους. Νά μεταδώσουν, σέ γλώσσα κατανοητή τό λόγο τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τῇ Θεῖα Λειτουργίᾳ, τῇ Βυζαντινῇ Φιλολογίᾳ καί ἄλλα σημαντικά κείμενα.

Τά δυό ἀδέρφια, πού ἐκάλυψαν μεγάλο μέρος τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀσίας μέ ἐπίπονες καί μακρινές περιοδεῖες, μετέφεραν τό χαρμόσυνο καί σωτήριο ἄγγελμα τῆς Χριστιανικῆς Πίστης καί τά ἀνθρωπιστικά στοιχεία τοῦ Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ καί ἐδημιούργησαν τίς βάσεις γιά τήν εἴσοδο τῶν λαῶν αὐτῶν, κυρίως τῆς Μεγάλης Μοραβίας, τῆς Πανονίας, τῆς Βουλγαρίας, τῶν Τσέχων, τῶν Χατζάρων καί ἄλλων φυλῶν στό χῶρο τῶν πολιτισμένων χριστιανικῶν κρατῶν.

Τό ἔργο τους αὐτό, ἔργο καθαρά πνευματικό, ἐκπολιτιστικό καί κοινωνικό, ἐκαρποφόρησε ἀφάνταστα στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων καί ἀνέδειξε τούς θερμούς αὐτούς Ἱεραπόστολους ΠΡΩΤΟΥΣ φωτιστές καί Ἀποστόλους τῶν Σλάβων κι ὄχι μόνο.

Τήν ἐποχή ἐκείνη, εὐτυχῶς, στά πράγματα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, βρισκόταν μιά ἄλλη εὐλογημένη μικρή ομάδα ἀπό τρεῖς σπουδαίους ἡγέτες, πού ἀντιστοιχοῦσε μέ «χίλιους δεκατρεῖς», ὅπως λέει τό τραγούδι. Ἦταν ὁ Αὐτοκράτορας Μιχαήλ ὁ Γ', ὁ Πρωθυπουργός Καίσαρ Βάρδας καί ὁ Πατριάρχης Μέγας Φώτιος.

Καί οἱ τρεῖς τους διαπνέονταν ἀπό διακαή ἐπιθυμία νά ὀργανώσουν τό Κράτος, ὥστε ἀπό τή σφοδρή καταιγίδα τῆς Εἰκονομαχίας, καί νά ἀπλώσουν τήν Ὁρθό-

δοξη πνευματική ζωή, τή σκέψη καί τό Βυζαντινό Πολιτισμό στά πέρατα τῆς οἰκουμένης! Ἄλλωστε, ἡ ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας στίς κοσμικές διαστάσεις της, σκοπό ἔχει νά ἀγκαλιάσει ὅλο τόν κόσμο καί νά τόν μεταμορφώσει σέ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

«Ἱεραποστολή εἶναι νά πλησιάσει ἡ Ἐκκλησία τόν κόσμο, νά τόν ὁδηγήσει κοντά της, νά τόν ἀγιάσει καί νά τόν ἀνανεώσει, νά δώσει ἕνα νέο περιεχόμενο σέ παλαιούς τρόπους ζωῆς, νά δεχθεῖ τούς τοπικούς πολιτισμούς καί τούς τρόπους μέ τούς ὁποίους αὐτοί ἐκφράζονται, ἐφ' ὅσον βέβαια δέν ἀντιτίθενται στή Χριστιανική Πίστη, καί νά τούς μετατρέψει σέ μέσα σωτηρίας».

Συνάμα, αὐτοί οἱ τρεῖς ἄνδρες τῆς αὐτοκρατορικῆς καί ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας διέβλεψαν καί τίς χαρακτηριστικές ικανότητες τῶν δύο ἀδελφῶν, τοῦ Κυρίλλου καί τοῦ Μεθοδίου. Τό σωτήριο ἔτος 860 μ.Χ. οἱ δύο ἄξιοι Ἱεραπόστολοι, ὕστερα ἀπό συνεννόηση μέ τόν Πατριάρχη Φώτιο, δέχθηκαν νά ἐγκαταλείψουν, προετοιμασμένοι, τόν μονήρη βίο τους, γιά νά βρεθοῦν, μέ ἱερή ἀποστολή, στή χώρα τῶν Χατζάρων, πέρα στά Οὐράλια Ὅρη καί τήν Κασπία Θάλασσα.

Πόσο, ἀλήθεια, μοιάζει αὐτή ἡ κίνηση πού ἔκαναν οἱ δύο Ἱεραπόστολοι μέ ἡ κείνη στό «ὄρος τό ὕψηλό», ὅπου μεταμορφώθηκε ὁ Ἰησοῦς. Καί τότε οἱ μαθητές του τοῦ πρότειναν: «Καλόν ἐστίν ἡμᾶς ὧδε εἶναι» (Κύριε, καλό εἶναι νά μείνουμε ἐδῶ, πού εἶναι τόσο ὁμορφα καί ἡσυχά). Ἀλλά Ἐκεῖνος, ὁ Θεάνθρωπος, τούς θύμισε ὅτι εἶχαν ἄλλην ἀποστολή νά ἐκτελέσουν μέσα στόν κόσμο!

Στή χώρα τῶν Χατζάρων (Χερσώνα τῆς Κριμαίας) οἱ Ἱεραπόστολοι ἐργάστηκαν ἀνάμεσα σέ Μουσουλ-

μάνους καὶ Ἑβραίους. Καί σέ πρώτη φάση βάπτισαν 200 εἰδωλολάτρες. Στή συνέχεια ὁ θρίαμβος τοῦ ἔργου τους ἦταν ἄμεσος σέ πνευματικό, διπλωματικό καὶ ἐκπολιτιστικό ἐπίπεδο, γιὰ τή Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία. Μάλιστα, ὁ Πρίγκιπας Χαχάνος πού τούς εἶχε προσκαλέσει, θέλησε νά τούς γεμίσει μέ δῶρα. Ὅμως ὁ Μεθόδιος καί ὁ Κύριλλος εὐθύς ἀπέρριψαν τήν προσφορά. Καί ἀντί αὐτῶν, ζήτησαν νά πάρουν μαζί τους αἰχμαλώτους Ἑλληνες πού κρατοῦσε ὁ Ἡγεμόνας, ὡς λεία, ἀπό κάποια παλαιότερη σύγκρουση μέ τούς Βυζαντινούς.

Στήν ἀρχή δυσκολεύτηκε νά τό δεχθεῖ ὁ Χαχάνος! Τελικά, ὅμως, οἱ Ἱεραπόστολοι γύρισαν στήν Κωνσταντινούπολη μέ 900 αἰχμαλώτους, ἀνοίγοντας, ἔτσι, μιά περίοδο φιλίας καί συνεργασίας μέ τίς μακρινές ἐκεῖνες χῶρες.

Ἀλλά τό ἔργο τους δέν σταμάτησε ἐκεῖ! Μετά προχώρησαν πρὸς τή Μεγάλῃ Μοραβία, Ἡ Μοραβία, τότε, περιελάμβανε τή Σλοβακία (Τσεχία, μέρος τῆς Αὐστρίας καί τῆς Οὐγγαρίας, καθὼς καί μέρος τῆς Πολωνίας καί Βόρειας Γιουγκοσλαβίας).

Ὁ ἴδιος ὁ ἡγεμόνας τῆς Μεγάλῃς Μοραβίας, Ραστιλάβ, εἶχε παρακαλέσει μέ θερμή ἐπιστολή τους τόν Αὐτοκράτορα νά στείλει τούς δάσκαλους Ἱεραπόστολους ἀδελφούς, γιὰ νά διδάξουν στό λαό του τή Χριστιανικὴ Πίστη καί τό Βυζαντινὸ Πολιτισμὸ καί νά λυτρωθοῦν ἀπὸ τὰ δεσμά τῶν εἰδώλων.

Ἔτσι συνεχίστηκε τό ἀναγεννητικὸ ἔργο τοῦ Κυρίλλου καί Μεθοδίου μέχρι τήν τελευταία πνοή τῆς ζωῆς τους.

Ἰδιαίτερη προσφορά τῆς ἱεραποστολῆς ὑπῆρξε ὁ ἐκχριστιανισμός τῆς Βουλγαρίας. Ὁ ἴδιος ὁ ἡγεμόνας τῶν Βουλγάρων, Βόγορης (852-888) βαπτίστηκε μέ ὅλους τοὺς ἄρχοντες καί προεστούς σέ πανηγυρική τελετή. Μάλιστα, ἀναπτύχθηκε ἰδιαίτερα ἀγαπητική σχέση μέ τόν Πατριάρχη Φώτιο, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔστειλε συγκλονιστική ἐπιστολή γιά τή συμπεριφορά, τά καθήκοντα καί τίς ὑποχρεώσεις τοῦ «ΗΓΕΜΟΝΑ». Ἀνάμεσα στά ἄλλα ἐποικοδομητικά, τοῦ ἔγραφε ὁ Μέγας Φώτιος:

«Σέ σένα, λοιπόν, ἀγαπητό καί εὐγενικό μου παιδί, πού εἶσαι γέννημα τῶν πνευματικῶν μου πόνων, λέω αὐτά τά λόγια: Νά εἶσαι κύριος τῆς ὀργῆς καί φίλος τῆς πραότητας. Νά ἐπιδιώκεις τό δίκαιο καί νά τό ἀπονέμεις, χωρίς προσωπολατρεία. Νά εἶσαι σταθερός στίς ἀπόψεις σου καί ἀσφαλῆς στίς ὑποσχέσεις σου. Γενναῖος στούς φόβους καί φοβισμένος, ὅταν πρόκειται νά παρανομήσεις. Νά μήν ἀνέχεσαι στήν ἀδράνεια καί νά μήν τήν ἀλλάζεις μέ τοὺς εὐγενεῖς κόπους καί πόνους. Νά εἶσαι πάντοτε πρόθυμος στήν εὐεργεσία καί προσεκτικός στίς τιμωρίες. Νά ἀγαπᾷς τή φιλία καί νά μισεῖς τήν ἐχθρότητα. Νά ἐλεεῖς καί νά ἀποφεύγεις τοὺς ἐγωισμούς...».

Ἡ ἀπήχηση τῶν φωτιστῶν ἀδελφῶν, Κυρίλλου καί Μεθοδίου, ἦταν τόσο μεγάλη στήν οἰκουμένη καί τόσο ἀποτελεσματική, πού δέν εἶναι δυνατόν νά συμπεριληφθεῖ σέ ἓνα μικρό ἐντυπο χῶρο σάν αὐτόν.

Δημήτρης Σ. Φερούσης